

Uppdragsgivarens översättarmanual

Information för dig som vill anlita en litterär översättare

Översättarsektionen i Sveriges Författarförbund

www.oversattarsektionen.se

Sveriges Författarförbund

www.sff.info

Hur gör jag om jag vill ge ut ett utländskt verk på svenska?

Du behöver förvärva översättningsrättigheterna. Kontakta i första hand det utländska förlaget och ta reda på om förlaget har rätt att placera verket utomlands eller om det är författaren själv som har dessa rättigheter. Förmodligen kan det utländska förlaget i det sistnämnda fallet sätta dig i förbindelse med författaren (eller dennes arvingar om författaren är avliden och det inte har gått 70 år ännu). Alternativet kan annars vara att kontakta respektive lands författarförbund för att få reda på författarens adress.

Finns det verk till vilka översättningsrättigheterna är fria?

Om verket inte längre är skyddat därför att författaren har varit död i 70 år får verket översättas utan att samtycke behöver inhämtas från rättighetshavarna (dvs. normalt författarens arvingar). Se vidare information om upphovsrätten på www.sff.info under "Vanliga frågor" samt på www.forlaggare.se under "Förlagsjuridik".

Om författaren är okänd, dvs. verket är utgivet anonymt, har verket en skyddstid från offentliggörandet och 70 år framåt. Därefter kan det översättas och utges fritt. Att inget samtycke kan inhämtas därför att författaren är okänd eller inga arvingar finns har däremot ingen betydelse – skyddstiden löper ändå.

Vilka krav ska jag ställa på en litterär översättare?

En översättare ska kunna leverera tryckfärdigt manus vid avtalad tidpunkt och i övrigt kunna uppfylla sitt åtagande enligt "Standardformulär för avtal mellan översättare och förlag rekommenderat av SFF och SvF" (se www.oversattarsektionen.se/avtal/oversattaravtalet). Märk särskilt paragraferna om översättningens beskaffenhet och korrektur (§ 6 och § 7).

Hur finner jag kvalificerade översättare?

Översättarcentrum (www.oversattarcentrum.se) förmedlar kvalificerade skön- och facklitterära översättare till förlag och kulturinstitutioner, och man kan också själv söka efter översättare bland medlemmarnas presentationer på Översättarcentrums hemsida. Förmedlingen finansieras delvis av Statens kulturråd.

En annan möjlighet är att rådfråga andra förlag.

Hur gör jag för att kunna bedöma översättarens kvalifikationer?

Anlita yrkeskunniga översättare som kan garantera hög kvalitet och säker leverans. Be översättaren att referera till tidigare översättningar och uppdragsgivare. Om översättaren ännu inte fått något verk utgivet kan hon/han erbjuda sig att göra en provöversättning.

Hur gör jag om jag vill ha en provöversättning av en erfaren översättare?

Diskutera villkoren i förväg, t.ex. att arvode utgår om översättaren inte får uppdraget.

Hur kan jag främja smidiga och varaktiga relationer med översättare?

God tidsplanering, klara överenskommelser om eventuella särskilda uppdrag (se § 10 i standardformuläret) och gott samarbete med textredaktör är en bra grund.

Vilka krav ska översättaren ställa på mig som förläggare?

Att du uppfyller ditt åtagande enligt ovan nämnda standardformulär. Märk särskilt § 11 och § 15 om utbetalning av honorar och nämnande av översättarnamn på titelsida och omslag. Du är också skyldig att underrätta översättaren om sekundäranvändning som ger rätt till ersättning, t.ex. om översättningen senare ges ut i pocket eller som e-bok (se § 9 och § 16).

Vad ska jag tänka på innan jag tecknar ett kontrakt?

När du anlitar en översättare för första gången bör ni var för sig förvissa er om att motparten har satt sig in i kontraktets (standardformulärets) innehåll. Du har goda skäl att anta att översättaren följer Avtalsalfabetet, som du finner på Översättarsektionens hemsida: www.oversattarsektionen.se/avtal/avtalsalfabetet. Är du insatt i detta är du väl förberedd för att träffa en överenskommelse.

Vad innebär Minimihonorarsavtalet mellan SvF och SFF?

Att ingen, inte ens nybörjaren, arvoderas lägre än minimiarvodet 90 kronor per tusen tecken (inklusive mellanslag) färdig text plus 12 procent semesterersättning* och sociala avgifter (egenavgifter för F-skattaren och arbetsgivaravgifter för A-skattaren). Minimiarvodet indexregleras en gång om året, fr o m år 2012. Fr o m 28 februari 2014 är minimihonoraret 95,31 kronor.

*Semesterersättning utgår om ersättningen under ett år uppgår till ¼ basbelopp från samma uppdragsgivare.

Normalarvodena ligger för närvarande i genomsnitt 15 procent över minimihonoraret.

Vad är tryckfärdigt manus?

Med tryckfärdigt manus ("fullt utarbetat och färdigt för redaktionell behandling enligt god förlagspraxis", enligt § 5 mom. 2 i standardformuläret) avses traditionellt den språkliga utformningen. Manusgranskning av kvalificerad textredaktör anses ingå i förlagets åtagande (se vidare § 6 i standardformuläret).

Att göra manuset tryckfärdigt i grafisk mening ingår inte i översättningsuppdraget, såvida man inte särskilt avtalar därom (se § 10 i standardformuläret).

Har du inte tidigare samarbetat med översättaren bör ni noggrant diskutera igenom och avtala om vad ni menar med "fullt utarbetat och färdigt" innan ni skriver kontrakt.

Hur gör jag för att undvika tvister med översättaren?

Undvik tvister genom att vara mycket tydlig i fråga om vad som ingår i uppdraget och när manus ska levereras. Observera att det för översättarens merarbete till följd av eventuella ändringar i originalverket/manuset ska utgå särskild ersättning enligt § 10 i standardformuläret.

Förvissa dig om att du och översättaren är överens om hur ni tolkar § 6 i standardformuläret (om översättningens beskaffenhet). I § 18 anges vad som gäller om tvist ändå skulle uppstå.

Finns standardformuläret för översättare på engelska?

Hela avtalet mellan SFF och SvF inkl. standardformuläret finns översatt till engelska. Det går att hämta på www.oversattarsektionen.se/avtal/avtalsalfabetet#agreement.

För ytterligare information, kontakta:

Författarförbundets kansli: sff@sff.info eller oversattarinfo@gmail.com
Översättarsektionens styrelse: styrelse@oversattarsektionen.se

Sveriges Författarförbund, Översättarsektionen
Box 3157, 103 63 Stockholm

Tel: 08-545 132 00

Uppdragsgivarens översättarmanual är utarbetad i samarbete mellan Sveriges Författarförbunds jurister, erfarna översättare och förläggare vid mindre förlag.

www.oversattarsektionen.se
www.sff.info